

Spis treści

Wstęp	9
I. INTEGRACJA UCZNIÓW Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ W SZKOŁACH OGÓLNODOSTĘPNYCH	15
1. Niepełnosprawność w kontekście edukacji	17
1.1. Interpretacja pojęcia niepełnosprawności	17
1.2. Uczeń z niepełnosprawnością wyzwaniem dla szkoły	23
1.2.1. Diagnozowanie specjalnych potrzeb edukacyjnych	23
1.2.2. Wspieranie rozwoju ucznia z niepełnosprawnością	27
2. Modele integracji w systemie kształcenia powszechnego	30
2.1. Modele integracji jako wynik uwarunkowań kulturowych i politycznych	30
2.2. Integracja a nauczanie włączające	35
2.3. Ewolucja integracyjnego podejścia do kształcenia w Polsce	42
2.3.1. Integracja <i>edukacyjna</i> a integracja <i>społeczna</i>	42
2.3.2. Uregulowania prawne	45
2.3.3. Za i przeciw nauczaniu integracyjnemu w szkołach ogólnodostępnych	51
3. Podsumowanie i wnioski. Wyzwania dla kształcenia integracyjnego w szkołach ogólnodostępnych	56
II. EDUKACJA JĘZYKOWA W SZKOLNEJ INTEGRACJI INDYWIDUALNEJ	61
1. Cele nauczania języków obcych uczniów z niepełnosprawnością	63
1.1. Rozwijanie językowych kompetencji komunikacyjnych	64
1.1.1. <i>Kompetencja</i> jako wyznacznik posługiwania się językiem	64

1.1.2. Zakresy rozwoju językowych kompetencji komunikacyjnych . . .	70
1.1.3. Operacjonalizacja celów językowych	76
1.2. Wartości dodane nauki języka obcego	81
1.2.1. Kompetencje kluczowe	83
1.2.2. Operacjonalizacja kompetencji kluczowych	88
2. Edukacja językowa a założenia integracji indywidualnej	90
2.1. Edukacja językowa i cele integracji społecznej	91
2.2. Zasada indywidualizacji	93
3. Podsumowanie. Perspektywy dla edukacji językowej w szkolnej integracji indywidualnej	98
 III. NAUCZANIE JĘZYKÓW OBCYCH A DZIAŁANIA TERAPEUTYCZNE .	 101
1. Językowe działania kompensacyjne	103
1.1. „Przenikanie się” języków na etapie ich równoległego przyswajania . .	104
1.2. Kompensowanie deficytów językowych, komunikacyjnych i poznawczych	110
1.2.1. Charakterystyka trudności językowych	111
1.2.1.1. Podsystemy języka	112
1.2.1.2. Przyswajanie pojęć	115
1.2.1.3. Funkcjonowanie komunikacyjne	116
1.2.2. Kompensowanie trudności językowo-komunikacyjnych poprzez naukę języka obcego	117
2. Rozwijane kompetencji uczenia się języków w perspektywie terapeutycznej	124
2.1. Znaczenie metapoznania w nauce języków obcych	126
2.1.1. Istota metapoznania w ujęciu konstruktywistycznym i fenomenologicznym	127
2.1.2. Transfer wiedzy, umiejętności i środków poznawczych	131
2.2. Motywacyjna wartość nauki języka obcego	136
3. Podsumowanie. Korzyści terapeutyczne jako element skuteczności nauki języka obcego uczniów z niepełnosprawnością	145
 IV. SKUTECZNOŚĆ NAUCZANIA JĘZYKÓW OBCYCH UCZNIÓW Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ	 149
1. Językowe kompetencje komunikacyjne uczniów z niepełnosprawnością w ocenianiu sumatywnym	151
1.1. Wymagania egzaminacyjne i sposoby ich dostosowania	151
1.2. Wyniki nauczania języków obcych w testach egzaminacyjnych	165
2. Ocenianie wartości dodanych nauki języków obcych	173
2.1. Wartości dodane w opiniach nauczycieli	173

2.2. Ocenianie wartości dodanych – przykłady	181
2.1.1. Dokonywanie transferu	183
2.1.2. Samoocenywanie wypowiedzi pisemnych	187
2.1.3. Porównywanie języków	190
2.1.4. Wykorzystanie metod terapeutycznych	193
3. Podsumowanie i wnioski. Warunki podnoszenia efektywności nauczania języków obcych uczniów z niepełnosprawnością	196
Zakończenie	200
Bibliografia	203
Załączniki	219
Foreign language teaching to students with disabilities in general education schools (Summary)	236